

6.



Conclusions

6. Conclusions

6.1. Context internacional de xifres de feminicidis

Segons les últimes dades publicades per l'Oficina de les Nacions Unides contra la Droga i el Delicte (UNODC, per les seves sigles en anglès), **les dones europees van ser assassinades per les seves parelles o exparelles en el 29% de les ocasions en 2017** (UNODC, 2018, p. 17). Aquest percentatge es basa en el total d'homicidis de dones i és el més baix de tots els continents: la mitjana global se situa en el 34% dels homicidis de dones.

Segons el registre de Feminicidio.net a Catalunya des de 2010, aquest percentatge ascendeix al 53,4% dels feminicidis i altres assassinats de dones a les mans d'homes (sense comptabilitzar els homicidis perpetrats per dones en el total de casos): més de la meitat són feminicidis íntims. Com a conclusió després de l'anàlisi de les dades a escala global, l'UNODC afirma: **“la gran majoria d'homicidis en el marc de la parella/exparella ocorren entre parelles heterosexuales, més sovint involucrant a un agressor masculí i la seva parella femenina”** (UNODC, 2018, p. 31).

Un altre 24% de dones a escala global van ser assassinades per membres de la família (homes i dones). A Europa, aquest percentatge és del 9% dels casos. Segons el nostre estudi, el 12,9% dels assassinats de dones a les mans d'homes a Catalunya de 2010 a 2017 són perpetrats per membres de la família com a fills, oncles, cosins, néts, nebots i gendres.

L'estudi de l'UNODC posa l'accent en la desproporció d'aquest tipus de delictes que afecta les dones i les nenes:

- Mentre que el 80% de les víctimes d'homicidi a escala global són homes i el 20% restant són dones,
- el 64% de les víctimes d'homicidis en el marc de la parella/exparella o la família són dones i el 36% restant són homes;
- **i el 82% de les víctimes d'homicidi en el marc de la parella/exparella són dones, enfront del 18% d'homes.**

L'UNODC també insisteix que les seves fonts, les xifres oficials publicades per les administracions, encara no documenten els camps exigits per l'ICCS (*International Classification of Crime for Statistical Purposes*), que proveeix de formularis als Estats perquè emplenin camps del “context situacional, localització geogràfica, data, hora i motiu”, però “molt pocs països” els proporcionen (UNODC, 2018, p. 22). Això inclou també la informació sobre les condemnes, que “rarament” són desagregades per tipus d'homicidi, la qual cosa dificulta l'avaluació de la resposta institucional i la impunitat que resulta de la seva mala praxi (UNODC, 2018, p. 50).

L'Estat espanyol compleix de manera parcial amb la recol·lecció de dades exigides per l'ICCS, ja que només considera víctimes mortals oficials de violència de gènere a aquelles en el marc de la parella o exparella segons la Llei orgànica 1/2004 de Mesures de Protecció Integral (que en Feminicidio.net classifiquem com a feminicidis íntims).

L'any 2014 Espanya va ratificar el Conveni d'Istanbul, que si bé no fa referència expressa a les víctimes mortals de violència de gènere o feminicidi, defineix en el seu

article 3, incís a, la “violència contra les dones” i la considera com “tots els actes de violència basats en el gènere que impliquen o poden implicar per les dones danys o sofriments de naturalesa física, sexual, psicològica o econòmica”. En l’incís c del mateix article reforça la definició de “violència contra les dones per raons de gènere” que entén com “tota violència contra una dona perquè és dona o que afecti les dones de manera desproporcionada”.

La classificació de tipus de feminicidis i la documentació de casos que realitza Femicidio.net a l’Estat espanyol, Catalunya inclosa, des de l’any 2010, s’ajusten a la definició de violència contra les dones (amb resultat de mort) establerta en el Conveni d’Istanbul. **L’assignatura pendent de l’Estat espanyol és incorporar en les estadístiques oficials a totes les víctimes de violència de gènere i complir amb l’aplicació del Conveni d’Istanbul.**

D’altra banda, la **Directiva de Víctimes 2012/29/UE obliga als Estats de la Unió Europea a recopilar dades estadístiques sobre delictes i procediments nacionals administratius i judicials relacionats amb les víctimes**, i informar a la Comissió Europea de les dades sobre l’exercici per les víctimes dels drets que la Directiva estableix.

6.2. Anàlisi de tipus de feminicidi i taxes de prevalença a Catalunya en relació amb Espanya de 2010 a 2017

Els 163 casos de feminicidis i altres assassinats de dones comesos a Catalunya entre 2010 i 2017 representen el 18,31% dels 890 casos coneguts a escala estatal.

Tipus de feminicidis

- Més de la meitat de casos, tant a Catalunya com a Espanya són **feminicidis íntims**, encara que a Catalunya suposen un 3,4% menys que en el total estatal: el 53,37% dones van ser assassinades per les seves parelles o exparelles a Catalunya (87 casos) enfront del 56,74% a Espanya (505 casos).
- També és menor a Catalunya el percentatge de **feminicidis familiars**. Amb el registre de 19 casos des de 2010 (l’11,66%), se situa per sota del percentatge estatal de 13,37% estatal (119 casos) per 1,71%.
- D’altra banda, són els **feminicidis no íntims** els que reflecteixen una major diferència respecte a la mitjana estatal. Mentre que a Catalunya suposen el 12,88% (21 casos), a Espanya només són el 8,2% dels registres (73 casos).
- A Catalunya es registren, no obstant això, menys víctimes de **feminicidis infantils** que en l’Estat espanyol. Els cinc casos coneguts des de 2010 suposen el 3,07% del total, mentre que a Espanya són el 4,83% (43 casos), un 1,76% més.
- A Catalunya el segon tipus amb un percentatge major, respecte a la mitjana estatal, correspon als **feminicidis per prostitució**. Els vuit casos coneguts a Catalunya són el 4,91% del total de 163, mentre que a Espanya es coneix un total de 31 casos, el 3,48%, un 1,42% menys que a Catalunya.

- Es coneixen tres casos de **femïnïcidis/assassinats sense dades suficients** a Catalunya (l'1,84%), un 0,97% menys que a escala estatal (2,81%, amb 25 casos).
- Per tipus d'assassinat, el més comú a Catalunya i en l'Estat espanyol és l'**assassinat per robatori**. Un 7,98% de les dones assassinades a Catalunya va ser víctima d'aquest tipus d'assassinat (13 casos), mentre que a Espanya eren el 6,29% (56 casos), un 1,68% menys.
- A més, consten cinc **assassinats per violència comunitària/econòmica** (el 3,07%), un 0,48% més que a escala estatal; un **assassinat per crim organitzat i/o narcotràfic** (0,61%) per sota de la mitjana estatal (0,9% amb vuit casos); i un **cas dubtós sense informació suficient** (0,61%) per sobre de la mitjana estatal (0,22%, amb un cas).

Taxa de prevalença

De mitjana, Catalunya registra una taxa de prevalença de 5,34 víctimes per milió de les dones que habiten el territori, un 0,67 més que la mitjana estatal (4,67). **Una dada important per ressaltar és que a Catalunya, la taxa de prevalença es va reduir del 7,13 conegut en 2010 al 4,16 registrat en 2017.**

Per anys, les taxes de prevalença s'han reduït tant a escala estatal com a escala provincial:

- En **2010** la mitjana catalana aquest any ascendeix a les 7,13 víctimes (27 casos), un 1,83 més que la mitjana estatal (5,30).

- En **2013** es registra una de les taxes mitjanes catalanes més baixes des que es tenen registres (4,18, 16 casos), malgrat que cap província registra taxa zero. No obstant això, a Barcelona, la província més poblada, es coneix la taxa més baixa de la sèrie (2,83 víctimes per milió) amb el registre de vuit dones assassinades.

- En **2017** la mitjana catalana de prevalença (4,16, 16 casos) és gairebé la mateixa que l'estatal (4,17, amb 99 casos). Cal un aclariment important: aquest informe no inclou les vuit dones víctimes dels atemptats terroristes perpetrats el 17 d'agost de 2017 a Barcelona i el 18 d'agost a Cambrils, pel fet que corresponen a una tipologia diferent que no comptabilitzem en Femïnïcidio.net. Per aquest cas hauria d'elaborar-se un informe especial, amb una tipologia en el marc de conflictes internacionals o globals com ho són els atemptats terroristes atribuïts a l'Estat Islàmic. Per tant, aquestes víctimes mortals de terrorisme no computen en el mesurament de la taxa de prevalença de femïnïcidis i assassinats de dones de 2017.

- En **2017** per primera vegada, la taxa més alta es registra a Lleida (9,38), amb dos casos, xifra també registrada en 2011 i 2013, encara que amb províncies amb taxes més altes aquests anys. Encara que sense taxa zero, la taxa més baixa es coneix a Girona, amb un cas (2,64 víctimes per milió).

Taxes de prevalença: diferències entre províncies de Catalunya

Les diferències territorials entre províncies són notòries i afecten la mitjana catalana.

Especialment les taxes de prevalença de Girona i Tarragona es van veure afectades per registres molt per sobre de la mitjana els tres primers anys de la sèrie:

- En 2010 **Girona** registra una taxa de 32,23 víctimes per milió (amb 12 casos) i triplica la mitjana catalana de 7,13 mentre Tarragona la supera amb una taxa de 10,02 (quatre casos), gairebé el doble que la mitjana estatal (5,30).
- En 2011 **Girona** va tornar a registrar la taxa més alta amb 15,98 víctimes per milió (sis casos) i gairebé triplica la mitjana de Catalunya de 5,78.
- En 2012 **Tarragona** quadruplica la mitjana catalana amb el registre d'una taxa de 22,29 víctimes per milió (nou casos) malgrat la taxa zero coneguda a Lleida.

6.3. Dades quantitatives i qualitatives concloents

- Dels **163 feminicidis i altres assassinats de dones** comesos per homes a Catalunya de 2010 a 2017, **la majoria d'aquests, el 61%, es van perpetrar a la província de Barcelona (99 casos)**. En 2017 aquest percentatge puja, ja que 11 dels 16 casos registrats van tenir lloc a la província de Barcelona (el 68,7%). **Certifica la concentració i polarització de casos a la província amb la densitat més gran de població de Catalunya.**
- De mitjana, en el període 2010-2017 van ser assassinades 20 dones a l'any i com dèiem anteriorment en aquest informe, **a Catalunya existeix una tendència descendent en el registre de feminicidis i altres assassinats de**

dones que roman estable en el 2018, any que registra el mateix nombre de casos que 2017: 14 feminicidis (vuit íntims, cinc familiars i un infantil); i dos assassinats de dones (per robatori i sense dades suficients).

- També, de mitjana, es van conèixer 1,7 víctimes al mes. Des de 2010, els mesos que més casos acumulats registren són juny i octubre, amb 19 casos en vuit anys (una mitjana de 2,38 casos al mes). El mes amb menys casos acumulats és maig, amb vuit víctimes registrades. En 2017, un de cada tres casos es van conèixer en els tres mesos amb més registres: 19 al juny, altres 19 a l'octubre i 18 al gener.
- Per municipis, **Barcelona** és l'únic que registra més d'un cas en 2017: quatre dones van ser assassinades en el municipi amb la taxa de prevalença més baixa (4,68 víctimes per milió). Els quatre casos són feminicidis: dos íntims, un infantil i un per prostitució.
- Entre 2010 i 2017, una de cada tres dones van ser assassinades a l'habitatge familiar que compartien amb l'homicida (un 34,4%). Per la majoria de les dones, el lloc més insegur és l'espai privat. **A Catalunya, en 2017, el 69% de les víctimes van ser assassinades en l'espai privat:** en l'habitatge de la víctima (sis casos, 38%), habitatge familiar (tres casos, 19%) i cotxe (13%).
- Gairebé la meitat dels homicides va utilitzar una arma blanca per perpetrar el crim (un 44,8%). Una de cada tres víctimes va ser apunyalada o acoltejada pel seu homicida (el 37,4%) i en almenys el 22,7% dels casos es va

identificar un continu de violència previ al feminicidi.

- Finalment, una **dada clau** per destacar en el període 2010-2017 és **el percentatge d'assassins que eren coneguts de les víctimes, aconseguix al 93% dels 163 casos. En el 2017 continua aquesta tendència: el 93,7% dels assassins eren coneguts de les víctimes**, ja que dels 16 casos registrats, en només un l'homicida era desconegut. Aquest percentatge coincideix que la immensa majoria dels assassinats de dones comesos per homes coneguts són feminicidis: l'homicida és conscient i assassina a la dona per ser dona des de la seva masculinitat hegemònica o des d'algun dels seus rols de gènere en les societats patriarcals: (generalment) parella, nuvi, fill, pare, amic... El percentatge d'assassinats de dones aliens a les raons de gènere constitueix un percentatge minoritari. Aquesta conclusió ens permet sostenir que existeix una construcció social d'homicida de violència extrema com l'assassinat/femicidi, representat en l'home (autor de més del 90% de tots els crims comesos a escala global tant d'altres homes com de dones) i una construcció social de dona víctima d'assassinat, representada en el feminicidi comès per un home pròxim a la seva vida. Les dades de Catalunya corroboren aquesta dada: **de 2010-2017 van ser assassinades 163 dones de les quals 140 van ser víctimes de feminicidis (85,9% dels casos) i 23 d'altres tipus d'assassinats (14,1%). En 2017, dels 16 casos registrats, 15 van ser feminicidis (93,7%) i només es va cometre un assassinat.**

La tragèdia global d'aquesta època també consisteix a comprovar amb dades un tipus de crim que si bé existeix des dels inicis de la humanitat, a penes fa unes dècades, l'acadèmia i el moviment feministes van ser capaços de posar-li el nom de **femicidi**, una barbàrie generalitzada que mereix ser visualitzada. Hem de donar-li continuïtat a polítiques públiques que condueixin a la seva eradicació a Catalunya, a Espanya i al món. Aquest informe és una aportació per a aconseguir aquest objectiu.

10.

**Tipus de Feminicidi
i tipus d'assassinat de
dones en Feminicidio.net**